

KARTA PRAW PODSTAWOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ

Preambuła **PREAMBUŁA**

Narody Europy, tworząc coraz ściślejszą unię, są zdecydowane zapewnić sobie wspólną, pokojową przyszłość, opartą na wspólnych wartościach.

Świadoma swojego duchowego i moralnego dziedzictwa, Unia Europejska opowiada się za niepodzielnymi, uniwersalnymi wartościami, jakimi są: godność człowieka, wolność, równość i solidarność. Opiera ona na zasadach demokracji oraz rządów prawa. Wprowadzając obywatelstwo UE oraz tworząc obszar wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w centrum zainteresowania stawia ona jednostkę.

Unia przyczynia się do zachowania oraz rozwoju tych wspólnych wartości, przy równoczesnym poszanowaniu różnorodności kultur i tradycji narodów Europy, jak również narodowej tożsamości państw członkowskich oraz organizacji ich władz publicznych na poziomach krajowym, regionalnym i lokalnym. Dąży do wspierania zrównoważonego i trwałego rozwoju oraz zapewnia swobodny przepływ osób, towarów, usług i kapitału, a także swobodę osiedlania się i zakładania przedsiębiorstw.

W kontekście zmian zachodzących w społeczeństwie, postępu społecznego oraz naukowo-technologicznego konieczne jest wzmocnienie ochrony podstawowych praw poprzez ich wyraźne zaakcentowanie w Karcie.

Niniejsza Karta potwierdza, z należyтым uwzględnieniem praw i zadań Wspólnoty oraz Unii, jak również zasady subsydiarności, prawa, jakie w szczególności wynikają z konstytucyjnych tradycji oraz międzynarodowych zobowiązań wspólnych dla państw członkowskich, z Traktatu o Unii Europejskiej, z traktatów ustanawiających Wspólnotę Europejskie, Europejskiej Konwencji w sprawie Ochrony Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Kart Socjalnych przyjętych przez Wspólnotę oraz Radę Europy, jak również z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Korzystanie z tych praw pociąga za sobą obowiązki oraz zadania wobec innych osób, ludzkiej wspólnoty oraz przyszłych pokoleń.

W związku z powyższym Unia uznaje prawa, wolności i zasady określone poniżej.

Rozdział 1. **ROZDZIAŁ I. GODNOŚĆ** *Godność*

Artykuł 1. Godność człowieka

Godność człowieka jest nienaruszalna. Należy ją szanować i chronić.

Artykuł 2. Prawo do życia

- 1. Każdy ma prawo do życia.**
- Nikt nie może zostać skazany na karę śmierci, ani stracony.

Artykuł 3. Prawo do integralności osoby

- Każdy ma prawo do poszanowania swej fizycznej i psychicznej integralności.
- W dziedzinie medycyny i biologii w szczególności powinny być przestrzegane następujące zasady:

- nieprzymuszona i świadoma zgoda zainteresowanej osoby, stosownie do procedur określonych przez prawo,
- **zakaz praktyk eugenicznych, zwłaszcza mających na celu selekcję osobową,**
- zakaz wykorzystywania ludzkiego ciała oraz jego organów jako źródła finansowych zysków,
- zakaz klonowania istot ludzkich.

Artykuł 4. Zakaz tortur oraz niehumanitarnego bądź poniżającego traktowania lub karania

Nikt nie może być torturowany, ani też traktowany lub karany w niehumanitarny bądź poniżający sposób.

Artykuł 5. Zakaz niewolnictwa i przymusowej pracy

1. Nikt nie może być przetrzymywany w niewoli lub stanie niewolnym.
2. Nikt nie może być zmuszany do wykonywania pracy przymusowej.
3. Handel ludźmi jest zabroniony.

Rozdział II. **ROZDZIAŁ II. WOLNOŚCI**
Wolności

Artykuł 6. Prawo do wolności i bezpieczeństwa

Każdy ma prawo do wolności oraz osobistego bezpieczeństwa.

Artykuł 7. Poszanowanie życia osobistego i rodzinnego

Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia osobistego i rodzinnego, miru domowego i związków z innymi ludźmi.

Artykuł 8. Ochrona danych osobowych

1. Każdy ma prawo do ochrony swoich danych osobowych.
2. Dane takie muszą być w uczciwy sposób przetwarzane w konkretnych celach, na podstawie zgody zainteresowanej osoby lub na podstawie prawnej określonej w ustawie. Każdy ma prawo dostępu do zgromadzonych danych, które go dotyczą, jak również prawo ich korygowania.
3. Przestrzeganie tych zasad powinno podlegać kontroli niezależnego organu.

Artykuł 9. Prawo do małżeństwa oraz założenia rodziny

Prawo do małżeństwa oraz prawo do założenia rodziny powinny być gwarantowane zgodnie z przepisami prawa krajowego dotyczącymi wykonywania tych praw.

Artykuł 10. Prawo do wolności myśli, sumienia i religii

1. Każdy ma prawo do wolności myśli, sumienia i religii. Prawo to obejmuje wolność zmiany wyznania lub wiary oraz wolność wyrażania swojej religii bądź wyznania w postaci modlitw, nauczania, praktykowania oraz przestrzegania zasad wiary, zarówno indywidualnie, jak i zbiorowo, publicznie oraz prywatnie.
2. Uznaje się prawo do świadomego sprzeciwu, zgodnie z przepisami prawa krajowego dotyczącymi wykonywania tego prawa.

Artykuł 11. Wolność wypowiedzi i informacji

1. Każdy ma prawo do wolności wypowiedzi. Prawo to obejmuje wolność wyrażania opinii oraz prawo do bezstronnych informacji i wyznawania idei, bez ingerencji władz publicznych, a także niezależnie od granic.

2. Wolność i pluralizm środków masowego przekazu powinny być przestrzegane.

Artykuł 12. Wolność zgromadzeń i stowarzyszeń

1. Każdy ma prawo do swobodnego oraz pokojowego gromadzenia się i zrzeszania na wszystkich poziomach, w szczególności w sprawach politycznych, dotyczących związków zawodowych i kwestiach obywatelskich, co oznacza, że każdy ma prawo do zakładania oraz przystępowania do związków zawodowych w celu ochrony swoich interesów.
2. Partie polityczne na poziomie Unii przyczyniają się do wyrażania politycznej woli obywateli Unii.

Artykuł 13. Wolność sztuki i nauki

Sztuka oraz badania naukowe powinny być wolne od ograniczeń. Należy zapewnić poszanowanie wolności naukowej.

Artykuł 14. Prawo do edukacji

1. Każdy ma prawo do edukacji oraz do dostępu do kształcenia zawodowego i ustawicznego.
2. Prawo to obejmuje możliwość otrzymania obowiązkowego bezpłatnego wykształcenia.
3. Przestrzegane powinny być: wolność zakładania placówek oświatowych, przy należyтым uwzględnieniu zasad demokracji, oraz prawa rodziców do zapewnienia swoim dzieciom wykształcenia i nauki zgodnie z ich religijnymi, światopoglądowymi oraz pedagogicznymi przekonaniami, stosownie do przepisów prawa krajowego regulujących korzystanie z tego rodzaju wolności i prawa.

Artykuł 15. Wolność wyboru zawodu oraz prawo do pracy

1. Każdy ma prawo pracować i wykonywać swobodnie wybrany przez siebie bądź zaakceptowany zawód.
2. Każdy obywatel Unii może poszukiwać zatrudnienia, pracować, korzystać z prawa osiedlania się i świadczenia usług w każdym państwie członkowskim.
3. Obywatele państw trzecich, mający zezwolenie na pracę na terytorium państw członkowskich, mają prawo do warunków równoważnych warunkom zapewnianym obywatelom Unii.

Artykuł 16. Wolność prowadzenia działalności gospodarczej

Uznaje się wolność prowadzenia działalności gospodarczej zgodnie z prawem i praktykami obowiązującymi we Wspólnocie.

Artykuł 17. Prawo własności

1. Każdy ma prawo posiadać, korzystać, dysponować oraz pozostawiać w spadku legalnie nabyte przez siebie mienie. Nikt nie może zostać pozbawiony majątku, z wyjątkiem sytuacji, kiedy leży to w publicznym interesie, oraz zgodnie z warunkami przewidzianymi przez prawo, pod warunkiem otrzymania w odpowiednim czasie uczciwej rekompensaty z tytułu utraty mienia. Korzystanie z mienia może być regulowane przepisami prawa, o ile jest to konieczne w interesie ogólnym.
2. Własność intelektualna powinna być chroniona.

Artykuł 18. Prawo do azylu

Gwarantuje się prawo do azylu z należnym uwzględnieniem zasad określonych w genewskiej Konwencji z 28 lipca 1951 r. oraz Protokole z 31 stycznia 1967 r. dotyczących statusu uchodźców, jak również zgodnie z postanowieniami Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Artykuł 19. Ochrona w przypadku usunięcia, wydalenia bądź ekstradycji

1. Zabronione są przypadki zbiorowych wydaleń.
2. Nikt nie może zostać usunięty, wydalony ani poddany ekstradycji, jeżeli istnieje poważne ryzyko, że zostanie skazany na karę śmierci, będzie torturowany lub poddawany innemu nieludzkiemu bądź poniżającemu traktowaniu lub karze.

Rozdział III. **ROZDZIAŁ III. RÓWNOŚĆ** *Równość*

Artykuł 20. Równość wobec prawa

Każdy jest równy wobec prawa.

Artykuł 21. Zakaz dyskryminacji

1. Zabrania się wszelkiej dyskryminacji ze względu na: płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, wyznanie lub wiarę, przekonania polityczne i inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, własność, urodzenie, niepełnosprawność, wiek bądź orientację seksualną.
2. W ramach, w jakich mają zastosowanie Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską oraz Traktat o Unii Europejskiej, jak również z zastrzeżeniem przepisów szczególnych określonych w tych Traktatach, zabrania się jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na narodowość.

Artykuł 22. Różnorodność kulturowa, religijna i językowa

Unia będzie szanować różnorodność kulturową, religijną i językową.

Artykuł 23. Równość mężczyzn i kobiet

Należy zapewnić równość mężczyzn i kobiet we wszystkich sferach, w tym w dziedzinie zatrudnienia, pracy i wynagrodzenia. Zasada równości nie uniemożliwia stosowania bądź wprowadzania środków przewidujących konkretne korzyści dla tej płci, która jest mniej licznie reprezentowana.

Artykuł 24. Prawa dzieci

1. Dzieci mają prawo do takiej ochrony i opieki, jaka jest konieczna dla ich dobra. Mogą one swobodnie wyrażać swoje opinie, które będą brane pod uwagę w sprawach dotyczących dzieci, stosownie do ich wieku i dojrzałości.
2. We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych zarówno przez władze publiczne, jak i instytucje prywatne, przede wszystkim należy się kierować najlepiej pojętym interesem dziecka.
3. Każde dziecko ma prawo do regularnego utrzymywania osobistych stosunków i bezpośrednich kontaktów z obydwojgiem rodziców, chyba że jest to sprzeczne z jego interesem.

Artykuł 25. Prawa osób w podeszłym wieku

Unia uznaje i przestrzega prawa osób w podeszłym wieku do życia w godności i niezależności, jak również do uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym.

Artykuł 26. Integracja osób niepełnosprawnych

Unia uznaje i przestrzega prawa osób niepełnosprawnych do korzystania ze środków mających na celu zapewnienie im niezależności, integracji społecznej i zawodowej oraz uczestnictwa w życiu społeczności.

Rozdział IV.
Solidarność

ROZDZIAŁ IV. SOLIDARNOŚĆ

Artykuł 27. Prawo pracowników do informacji oraz konsultacji w ramach przedsiębiorstwa

Pracownikom bądź ich przedstawicielom na odpowiednim szczeblu należy zagwarantować możliwość uzyskania w odpowiednim czasie informacji oraz przeprowadzenia konsultacji w przypadkach oraz na warunkach określonych w prawie Wspólnoty, jak również zgodnie z prawem krajowym i praktyką.

Artykuł 28. Prawo do umów i działań zbiorowych

Pracownicy i pracodawcy lub ich odpowiednie organizacje mają, zgodnie z prawem Wspólnoty, jak również z prawem krajowym i praktyką, prawo negocjować i zawierać na odpowiednim szczeblu umowy zbiorowe, a w razie konfliktu interesów podejmować zbiorowe działania mające na celu obronę swoich interesów, w tym akcje strajkowe.

Artykuł 29. Prawo dostępu do pośrednictwa pracy

Każda osoba ma prawo dostępu do bezpłatnego pośrednictwa pracy.

Artykuł 30. Ochrona przed nieuzasadnionym zwolnieniem z pracy

Każdy pracownik ma prawo do ochrony przed nieuzasadnionym zwolnieniem z pracy, zgodnie z przepisami prawa Wspólnoty oraz prawem krajowym i praktyką.

Artykuł 31. Uczciwe i sprawiedliwe warunki pracy

1. Każdy pracownik ma prawo do warunków pracy zapewniających mu ochronę zdrowia, bezpieczeństwo i godność.
2. Każdy pracownik ma prawo do ograniczenia maksymalnej liczby godzin pracy, do odpoczynku w wymiarze dziennym i tygodniowym oraz płatnego dorocznego urlopu.

Artykuł 32. Zakaz pracy dzieci i ochrona młodych osób w pracy

Zabrania się zatrudniania dzieci. Minimalny wiek, od którego możliwe jest zatrudnienie, nie może być niższy niż minimalny wiek ukończenia nauki w szkole, z zastrzeżeniem przepisów, które mogą się okazać korzystniejsze dla osób młodych, oraz z wyjątkiem ograniczonej liczby derogacji.

Osobom młodym, które uzyskały zgodę na podjęcie pracy, należy zapewnić warunki pracy odpowiednie do wieku. Należy je chronić przed wyzyskiem ekonomicznym oraz wszelkiego rodzaju pracą, która może być szkodliwa dla ich bezpieczeństwa, zdrowia bądź rozwoju fizycznego, umysłowego, moralnego lub społecznego, jak również może kolidować z ich edukacją.

Artykuł 33. Życie rodzinne i zawodowe

1. Rodzina korzysta z ochrony prawnej, ekonomicznej i socjalnej.
2. W celu pogodzenia życia rodzinnego z zawodowym każdy ma prawo do ochrony przed zwolnieniem z powodów związanych z macierzyństwem, jak

również prawo do płatnego urlopu macierzyńskiego i ojcowskiego po narodzinach bądź adopcji dziecka.

Artykuł 34. Zabezpieczenie socjalne i pomoc społeczna

1. Unia uznaje i przestrzega prawa do zasiłków społecznych oraz świadczeń socjalnych zapewniających ochronę w takich przypadkach, jak: macierzyństwo, choroba, wypadki przy pracy, utrzymanie innych osób lub podeszły wiek, jak również w przypadku utraty zatrudnienia, zgodnie z procedurami określonymi w prawie Wspólnoty oraz prawie krajowym i zgodnie z praktyką.
2. Każda osoba legalnie zamieszkała i poruszająca się po terytorium Unii Europejskiej ma prawo do zasiłków społecznych i świadczeń socjalnych zgodnie z prawem Wspólnoty oraz prawem i praktykami krajowymi.
3. Przeciwdziałając alienacji społecznej oraz ubóstwu, Unia uznaje i przestrzega prawa do pomocy społecznej i mieszkaniowej w celu zapewnienia godnego bytu wszystkim tym osobom, którym brakuje środków, zgodnie z procedurami określonymi w prawie Wspólnoty oraz prawie krajowym i zgodnie z praktyką.

Artykuł 35. Opieka zdrowotna

Każdy ma prawo do profilaktyki zdrowotnej oraz korzystania z opieki zdrowotnej na warunkach określonych w prawie krajowym i zgodnie z praktyką. Opracowując i realizując wszelkie unijne polityki i działania, należy zapewnić wysoki poziom ochrony człowieka.

Artykuł 36. Dostęp do powszechnych usług ekonomicznych

W celu wspierania społecznej i terytorialnej spójności Unia uznaje i przestrzega prawa dostępu do powszechnych usług ekonomicznych, zgodnie z przepisami prawa krajowego i krajowymi praktykami, stosownie do postanowień Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Artykuł 37. Ochrona środowiska naturalnego

Zgodnie z zasadą trwałego i zrównoważonego rozwoju, unijne polityki muszą uwzględniać cel, jakim jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska naturalnego i poprawa jego jakości.

Artykuł 38. Ochrona konsumentów

Unijne polityki powinny zapewniać wysoki poziom ochrony konsumentów.

Rozdział V. **ROZDZIAŁ V. PRAWA OBYWATELSKIE** *Prawa obywatelskie*

Artykuł 39. Prawo do głosowania oraz do kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego

1. Każdy obywatel Unii ma prawo głosować oraz kandydować w wyborach do Parlamentu Europejskiego w tym państwie członkowskim, w którym mieszka, na tych samych warunkach co obywatele tego państwa.
2. Członkowie Parlamentu Europejskiego są wybierani w bezpośrednich wyborach powszechnych w tajnym i wolnym głosowaniu.

Artykuł 40. Prawo do głosowania oraz do kandydowania w wyborach lokalnych

Każdy obywatel Unii ma prawo głosować oraz kandydować w wyborach lokalnych w państwie członkowskim, w którym mieszka, na tych samych warunkach co obywatele tego państwa.

Artykuł 41. Prawo do dobrej administracji

1. Każda osoba ma prawo do bezstronnego i rzetelnego załatwienia swojej sprawy w rozsądnym czasie przez instytucje i organy Unii.
2. Prawo to obejmuje:
 - prawo każdej osoby do bycia wysłuchanym, zanim zostaną podjęte jakiegokolwiek indywidualne działania, które mogą na nią negatywnie wpłynąć;
 - prawo każdej osoby do dostępu do dotyczących jej dokumentów, przy równoczesnym poszanowaniu legalnych zasad poufności oraz tajemnicy zawodowej i handlowej;
 - obowiązek uzasadniania przez administrację jej decyzji.
3. Każda osoba ma prawo do otrzymania od Wspólnoty odszkodowania z tytułu strat spowodowanych przez jej instytucje bądź jej urzędników przy wykonywaniu ich obowiązków służbowych, zgodnie z ogólnymi zasadami wspólnymi dla systemów prawnych państw członkowskich.
4. Każda osoba może napisać do instytucji Unii w jednym z języków, w których sporządzono traktaty, i musi w tym samym języku otrzymać odpowiedź.

Artykuł 42. Prawo dostępu do dokumentów

Każdy obywatel Unii oraz każda osoba fizyczna i prawna mieszkająca lub mająca zarejestrowaną siedzibę w jednym z państw członkowskich ma prawo dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji.

Artykuł 43. Rzecznik praw obywateli (*Ombudsman*)

Każdy obywatel Unii oraz każda osoba fizyczna i prawna mieszkająca lub mająca siedzibę zarejestrowaną w jednym z państw członkowskich ma prawo przedłożyć rzecznikowi praw obywateli Unii przypadki wadliwego postępowania wspólnotowych instytucji bądź organów, z wyjątkiem Trybunału Sprawiedliwości oraz Sądu Pierwszej Instancji występujących w swojej sądowej roli.

Artykuł 44. Prawo do petycji

Każdy obywatel Unii oraz każda osoba fizyczna i prawna mieszkająca lub mająca zarejestrowaną siedzibę w jednym z państw członkowskich ma prawo składania petycji do Parlamentu Europejskiego.

Artykuł 45. Wolność przemieszczania się i wyboru miejsca zamieszkania

1. Każdy obywatel Unii ma prawo swobodnego przemieszczania się po terytorium państw członkowskich oraz swobodnego wyboru miejsca zamieszkania.
2. Wolność przemieszczania się i wyboru miejsca zamieszkania może zostać przyznana, zgodnie z postanowieniami Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, obywatelom państw trzecich legalnie przebywającym na terytorium państwa członkowskiego.

Artykuł 46. Ochrona dyplomatyczna i konsularna

Każdy obywatel Unii przebywający na terytorium kraju trzeciego, w którym państwo członkowskie, którego jest obywatelem, nie ma przedstawicielstwa, ma prawo do ochrony ze strony władz dyplomatycznych i konsularnych jakiegokolwiek innego państwa członkowskiego na tych samych warunkach co obywatele tego państwa członkowskiego.

ROZDZIAŁ VI. SPRAWIEDLIWOŚĆ

Artykuł 47. Prawo do skutecznych środków zaskarżenia oraz uczciwego procesu

Każdy, kogo prawa i wolności gwarantowane prawem Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznych środków zaskarżenia przed sądem, zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym artykule.

Każdy ma prawo do uczciwego i jawnego postępowania, w rozsądnym terminie, przed niezależnym i bezstronnym sądem ustanowionym na mocy prawa. Każdy ma możliwość uzyskania porady prawnej i skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela.

Osobom, które nie dysponują wystarczającymi środkami, powinna zostać zapewniona pomoc prawna, jeżeli jest ona konieczna, w celu zapewnienia im skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Artykuł 48. Domniemanie niewinności i prawo do obrony

1. Każdy, kto został oskarżony, jest uważany za niewinnego do czasu, aż zgodnie z prawem nie zostanie mu udowodniona wina.
2. Wszystkim oskarżonym gwarantuje się przestrzeganie prawa do obrony.

Artykuł 49. Zasady legalności oraz proporcjonalności przestępstw i kar

1. Nikt nie może zostać uznany za winnego przestępstwa z powodu jakiegokolwiek działania bądź zaniechania, które w momencie jego zaistnienia nie stanowiło przestępstwa w świetle prawa wewnętrznego lub międzynarodowego. Nie można też wymierzyć cięższej kary, aniżeli kara, która obowiązywała w chwili popełnienia przestępstwa. Jeżeli po popełnieniu przestępstwa prawo przewiduje za nie lżejszą karę, należy ją zastosować.
2. Postanowienia niniejszego artykułu nie wykluczają procesu i skazania każdej osoby z powodu jakiegokolwiek działania lub zaniechania, które w chwili zaistnienia stanowiło przestępstwo zgodnie z powszechnymi zasadami prawa, uznanymi przez międzynarodową społeczność.
3. Dolegliwość kary nie może być nadmierna w stosunku do popełnionego przestępstwa.

Artykuł 50. Prawo bycia sądzonym wyłącznie raz za to samo przestępstwo

Nikt nie może zostać ponownie pociągnięty do odpowiedzialności ani też ponownie skazany w postępowaniu karnym za przestępstwo, za które został już wcześniej na terytorium Unii ostatecznie skazany lub uniewinniony zgodnie z przepisami prawa.

ROZDZIAŁ VII. POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 51. Zakres

1. Postanowienia niniejszego rozdziału dotyczą instytucji i organów Unii z należnym uwzględnieniem zasady subsydiarności. Dotyczą one również państw członkowskich, wyłącznie w przypadkach, w których państwa te wdrażają prawo Unii. W związku z powyższym powinny one przestrzegać praw i zasad oraz promować ich stosowanie zgodnie ze swoimi kompetencjami.
2. Niniejsza Karta nie wyposaża Wspólnoty ani Unii w żadne nowe uprawnienia czy też zadania, jak również nie zmienia uprawnień i zadań określonych w traktatach.

Artykuł 52. Zakres gwarantowanych praw

1. Wszelkie ograniczenia w zakresie wykonywania praw i wolności określonych w niniejszej Karcie muszą wynikać z prawa i zachowywać istotę tych praw i wolności. Z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności, ograniczenia można wprowadzać jedynie wówczas, jeżeli są one konieczne i w całości służą ogólnym celom uznanym przez Unię, bądź są niezbędne do ochrony praw i wolności innych.
2. Prawa uznane w niniejszej Karcie, które wywodzą się z traktatów wspólnotowych bądź Traktatu o Unii Europejskiej, będą wykonywane na warunkach oraz w granicach określonych przez te traktaty.
3. Jeżeli niniejsza Karta zawiera prawa odpowiadające prawom gwarantowanym na mocy Konwencji w sprawie Ochrony Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, to znaczenie i zakres takich praw będą takie same jak w przypadku praw wynikających ze wspomnianej konwencji. Niniejszy przepis nie wyklucza możliwości zapewnienia przez Unię większej ochrony.

Artykuł 53. Stopień ochrony

Żadne postanowienie niniejszej Karty nie będzie interpretowane w sposób ograniczający bądź negatywnie wpływający na prawa człowieka i podstawowe wolności, stosownie do zakresu ich zastosowania, uznane w prawie Unii i prawie międzynarodowym, jak również na mocy międzynarodowych porozumień, których stroną jest Unia, Wspólnota bądź wszystkie państwa członkowskie, w tym Europejskiej Konwencji w sprawie Ochrony Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, a także na mocy konstytucji państw członkowskich.

Artykuł 54. Zakaz nadużywania praw

Żadne postanowienie niniejszej Karty nie będzie interpretowane w sposób zakładający, że jakiegokolwiek prawo można wykorzystać do działalności lub czynów mających na celu naruszenie któregokolwiek z praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie lub też ich ograniczenie w stopniu większym, aniżeli to przewidziano w Karcie.